

BESLUT

Datum

2011-02-17

Dnr

6107-09-30

IFRÅGASATT BROTT MOT TYSTNADSPLIKT

Justitiekanslern inleder inte förundersökning.

Ärendet

Rikskriminalpolisen har till Justitiekanslern överlämnat en anmälan avseende tjänstefel alternativt brott mot tystnadsplikt. Enligt anmälan har någon inom polisväsendet överlåtit förundersökningsuppgifter till media som därefter har publicerats i flera dagstidningar i september 2009. Till anmälan har bl.a. fogats kopior av flera tidningsartiklar som påstås innehålla uppgifter från den aktuella förundersökningen.

Uppgiftslämnande till massmedier sker i regel inte vid myndighetsutövning. Om en polisman har lämnat uppgifter till media kan detta därför normalt inte vara att bedöma som ett tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken (BrB). Justitiekanslern prövar därför den nu gjorda anmälan som en anmälan om brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken (BrB).

Justitiekanslerns behörighet

Enligt 9 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) ska Justitiekanslern vaka över att de gränser för tryckfriheten som anges i TF inte överskrids. Av 9 kap. 2 § första stycket TF följer att Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. Av bestämmelsens tredje stycke framgår att Justitiekanslern är ensam åklagare även i andra tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott liksom i mål som annars avser brott mot någon bestämmelse i TF. Det senare innebär att Justitiekanslern är ensam åklagare också när det gäller en sådan överträdelse av reglerna om meddelarfrihet som kan innebära brott mot tystnadsplikt enligt 7 kap. 3 § TF jämförd med 20 kap. 3 § BrB.

Justitiekanslerns bedömning

Meddelarfriheten

Av 18 kap. 1 § lagen (2009:400) om offentlighet och sekretess (OSL) följer att sekretess ska gälla för uppgifter som hänför sig till en förundersökning i brottmål. Bestämmelsen syftar till att skydda det allmännas brottsförebygg-

ande och brottsbeivrande verksamhet. Som huvudregel gäller beträffande en förundersökning vidare sekretess för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden (35 kap. 1 § OSL).

Enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF står det var och en fritt att till bl.a. journalister eller en tidningsredaktion lämna uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande i en tryckt skrift, s.k. meddelarfrihet. Meddelarfriheten innebär som regel frihet från ansvar för brott mot sekretessregler.

Från meddelarfriheten finns det emellertid vissa undantag. Ett sådant undantag gäller bl.a. vid oriktigt utlämnande av allmän handling som inte är tillgänglig för envar när gärningen är uppsåtlig (7 kap. 3 § 2 TF).

Ett ytterligare undantag gäller vid uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i särskild lag (7 kap. 3 § 3 TF). Den lag som avses är OSL. I OSL anges särskilt vilka tystnadsplikter som är kvalificerade i den meningen att de har försteg framför principen om meddelarfrihet. Om någon annan, inte på detta sätt kvalificerad, sekretess bryts utan att en sekretessbelegd handling lämnas ut omfattas uppgiftslämnandet av meddelarfriheten och är således straffritt.

Den som på nu angivna sätt åsidosätter sin tystnadsplikt kan dömas för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

Förundersökningsekretess enligt 18 kap. 1 § OSL utgör inte någon sådan kvalificerad tystnadsplikt som går före meddelarfriheten. Detsamma gäller sekretess för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden enligt 35 kap. 1 § OSL. Enbart ett muntligt röjande av de aktuella uppgifterna kan därför inte med stöd av 7 kap. 3 § 3 TF anses utgöra ett brott mot tystnadsplikt.

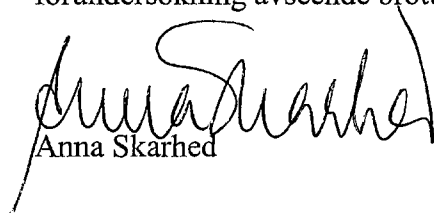
I detta fall avser misstanken om brott mot tystnadsplikt dock även att någon inom polisen ska ha lämnat ut en bild som hade publicerats på polisens intranät till flera tidningsredaktioner. Straffrättsligt ansvar med stöd av undantagsregeln i 7 kap. 3 § 2 TF kan därmed aktualiseras under förutsättning att bilden har varit att betrakta som en allmän handling. Av bestämmelsen i 2 kap. 7 § TF följer att handlingar som framställs av polisen i en förundersökning och som alljämt finns hos polisen inte ska anses utgöra allmänna handlingar förrän förundersökningen avslutas eller, om handlingarna ingår i förundersökningsprotokollet, detta har färdigställts (se Lenberg m.fl., Offentlighets- och sekretesslagen, s. 18:1:1 f.).

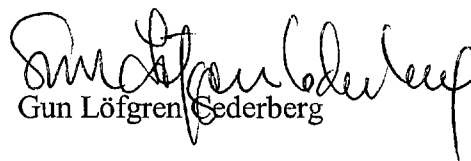
Av utredningen framgår att den aktuella bilden hänför sig till en förundersökning om rån som vid tidpunkten för det påstådda utlämnandet inte hade avslutats och beträffande vilken därför inte heller något förundersökningsprotokoll hade upprättats. Bilden torde därför, om den framställts av polisen, inte utgjort någon allmän handling hos polisen. Om-

ständigheterna är därmed sådana att det inte kan antas att utlämnandet av handlingen skulle vara undantagen från meddelarfriheten enligt 7 kap. 3 § 2 TF.

Om bilden inte har framställts inom polisen utan hade inkommit dit kan den vid utlämnandet ha utgjort en allmän handling som inte fick lämnas ut till envar på grund av sekretess. Som nyss nämnts är detta ett undantag från meddelarfriheten. Mot bakgrund av de begränsningar som gäller vid utredningar av brott av detta slag (jfr 3 kap. 3 och 4 §§ TF) är det dock min bedömning att en förundersökning inte skulle kunna bringa klarhet i vem som i så fall har lämnat ut handlingen.

Mot bakgrund av det anförda beslutar jag att inte inleda någon förundersökning avseende brott mot tystnadsplikt.

Anna Skärhed

Gun Löfgren Sederberg

Exp. till

Anmälaren

Rikskriminalen
Staben (dnr A-793-1032/09)
Box 12256
102 26 STOCKHOLM